

عوامل ریسک و فاکتورهای مؤثر بر محاسبه حق بیمه در رشته بیمه‌های باربری

نویسندگان:

دکتر غدير مهدوی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

دکتر علی‌رضا دقیقی اصلی (عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز)

دکتر احمد رضا انصاری - زهرا بردال - دکتر مسعود صبور

حمید علی جانی - آزاده بهادر

پژوهشکده بیمه
انستیتوی پژوهش‌های بیمه‌ای ایران

عنوان و نام پدیدآور :	عوامل ریسک و فاکتورهای مؤثر بر محاسبه حق بیمه در رشته بیمه‌های باربری / نویسندگان غدیر مهدوی ... [و دیگران].
مشخصات نشر :	تهران: بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشکده بیمه، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری :	بست و هشت، ۲۰۰ ص.؛ جدول، نمودار.
شابک :	978-600-7648-34-6
وضعیت فهرست نویسی :	فیبیا
یادداشت :	نویسندگان غدیر مهدوی، علی‌رضا دقیقی‌اصلی، احمدرضا انصاری، زهرا بردال، مسعود صبور، حمید علی‌جانی، آزاده بهادر.
یادداشت :	کتابنامه.
موضوع :	بیمه باربری
موضوع :	مدیریت ریسک
موضوع :	خطر کردن (بیمه)
شناسه افزوده :	مهدوی، غدیر، ۱۳۴۷ -
شناسه افزوده :	بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران. پژوهشکده بیمه
رده بندی کنگره :	HG ۹۹۰۳/۴۹ ۹۱۳۹۳
رده بندی دیویی :	۳۶۸/۲
شماره کتابشناسی ملی :	۳۷۵۱۷۸۲

عوامل ریسک و فاکتورهای مؤثر بر محاسبه حق بیمه در رشته بیمه‌های باربری

نویسندگان: دکتر غدیر مهدوی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی) - دکتر علی‌رضا دقیقی اصلی (عضو

هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز) - دکتر احمدرضا انصاری - زهرا بردال - دکتر مسعود

صبور - حمید علی‌جانی - آزاده بهادر

صفحه‌آرا و طراح جلد: علی حسین صفری

ناظر فنی چاپ: علی حاتم‌آبادی

تعداد: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰,۰۰۰ ریال

چاپ اول: ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۴۸-۳۴-۶

چاپ: کوثر

ناشر: پژوهشکده بیمه وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران

نشانی: تهران - سعادت‌آباد - میدان شهید بهشتی تهران مقدم (کاج) - خیابان سرو غربی - پلاک ۴۳

صندوق پستی: ۴۴۹۹-۱۹۳۹۵ تلفن: ۲۲۰۸۴۰۸۴ دورنگار: ۲۲۰۸۴۰۲۲

وب سایت: www.IRC.ac.ir

پست الکترونیکی: info@irc.ac.ir

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

پیشگفتار

به نام خداوند جان و خرد   کزین برتر اندیشه برنگذرد

هنگامی که حکیم طوس در مورد جایگاه والای خرد، پارسی‌گویان نیکومرام را علاوه بر پاسداشت زبان و ادب پارسی بر خردورزی و اندیشه‌ورزی رهنمون می‌داد چنین امید داشت که ایرانیان تمدن‌ساز با تکیه بر دانایی، توانایی گذشته را در عرصه کره خاک بازیابند. هم‌اینک که نزدیک هزار سال از درگذشت فردوسی پاکزاد گذشته است این توصیه‌ها کماکان تازگی و ارزش خود را دارند.

اگر در هزاره اول پیشگامان کشاورزی پیشروان کاروان تمدن بودند و زمین سرمایه اصلی تولید بود، اگر در ادوار بعد سرمایه‌های فیزیکی و مادی نقش کلیدی یافتند و کارخانه‌ها نماد قدرت و ثروت گردیدند، اکنون سرمایه‌های دانشی لوکوموتیو رشد جهان بوده و کشورهای پیشرو در جهان امروز موفقیت‌های خود را مرهون علمی ساختن امور و تقدم پژوهش بر اجرا در حوزه‌های گوناگون هستند.

صنعت بیمه نیز از این اصل جدا نیست. در محیط نوین کسب‌وکار جهانی، صنایع مالی جزو پیچیده‌ترین بخش‌های اقتصادی جهان هستند که همواره از سرعت رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده‌اند و پیچیدگی الگوهای مالی و استفاده از مدل‌های آماری و ریاضی پیشرفته شاهدهی بر این امر است. مدل‌های گوناگون احتمالی، مدل‌های پیشرفته اقتصادسنجی، الگوهای فازی و استراتژی‌های مبتنی بر نظریه باری‌ها امروزه تنها بخشی کوچک از ابزار مدیران بیمه محسوب می‌گردند. بنابراین اگر ادعا شود که بیمه در مقایسه با دو ضلع دیگر مثلث مالی یعنی بانک و بورس از پیچیدگی بیشتری برخوردار است سخنی به گزافه نگفته‌ایم و به همین سبب تصمیم‌گیری‌های صحیح و بهینه در صنعت بیمه نیازمند پشتوانه علمی و پژوهشی می‌باشد و بدیهی است که گذار از فضای سنتی در صنعت بیمه به فضای مدرن جز از مسیر پژوهش نمی‌گذرد و سر پرواز به اوج کمال تا بلندای رفیع این مرز و بوم، دقت در حفظ اصالت ملی و دانش بومی در کنار بهره بردن از فضای علمی و تجارب جهانی است.

نزدیک یک سال پیش که با شروع به کار دولت تدبیر و امید، سکان هدایت و

نظارت صنعت بیمه را قبول کردم تا امانت‌دار سرمایه‌های ملی مردمان این کشور و حافظ حقوق بیمه‌گذاران و بیمه‌گران باشم، باور قلبی خود در گذار توسعه از بستر پژوهش را در تکالیفی برای بازوی علمی و پژوهشی بیمه مرکزی یعنی پژوهشکده بیمه نمود بخشیدم.

پژوهش پیرامون اساسی‌ترین پایه‌های بیمه‌گری یعنی بازنگری شرایط عمومی رشته-های بیمه‌ای گوناگون تا مطالعه عوامل مؤثر بر ریسک رشته‌های گوناگون، تدوین استانداردهای آموزشی شبکه فروش صنعت بیمه تا مطالعه ذخایر بیمه‌ای و موضوعات متنوع دیگر مجموعه‌ای ارزشمند از موضوعات پژوهشی بود که پژوهشکده را در مسیر اصلی ایفای وظایف خود و نقش‌آفرینی در توسعه صنعت بیمه قرار می‌داد. در این جریان ترکیب پژوهشگران برجسته دانشگاهی و متخصصین باتجربه صنعت بیمه این نوید را می‌داد که نتایج پژوهش بتواند در مسیر توسعه صنعت بیمه و افزایش ضریب نفوذ آن گام بردارد. اینجانب با توجه به اهمیت موضوع شخصاً مسیر حرکت پژوهش‌ها را رصد نمودم و با مشارکت اعضای هیأت عامل بیمه مرکزی با تخصیص وقت و ارائه رهنمود لازم کوشیدیم تا الگوی جدیدی از فضای تعامل پژوهش و اجرا را در بیمه مرکزی پایه‌گذاری نماییم.

گزارش حاضر یکی از عناوین پژوهش‌های انجام شده در پژوهشکده بیمه است. بدیهی است علیرغم زحمات انجام شده خالی از اشکال نباشد. لذا از محققین گرانقدر تقاضامندم با رهنمودهای خود همکاران مرا در غنابخشیدن این پژوهش‌ها یاری‌گر باشند.

محمدابراهیم امین

رئیس کل بیمه مرکزی ج.ا.ا.

در دنیای پیچیده امروزی، تصمیم‌سازی‌ها بدون بررسی و پژوهش کافی و با آزمون و خطا، ناقص و در بسیاری از موارد، پرهزینه و ناکارآمد است.

بازار بیمه، بازاری پیچیده و مدرن است که محصول آن در فضای احتمالی و بر اساس پیش‌بینی‌ها تبیین می‌گردد. ارائه چنین محصولی مبتنی بر بررسی، تحقیق و پژوهش کافی است. از یک سو قیمت در این بازار به کمک بررسی رفتار مصرف‌کنندگان و ارزیابی ریسک‌ها و خسارت‌های گذشته تعیین می‌گردد؛ از سوی دیگر، بررسی وضعیت توانگری شرکت‌های بیمه و توان آنها برای پاسخ‌گویی مطالبات خسارت‌دیدگان نیازمند بررسی دقیق است. ارائه محصولات بیمه‌ای بدون انجام این پژوهش‌ها و بررسی‌های دقیق، ریسک فعالیت‌های صنعت بیمه را به شدت بالا می‌برد و از جذابیت این فعالیت اقتصادی مفید می‌کاهد.

بیمه مرکزی ج.ا.ا به عنوان نهاد ناظر صنعت بیمه، با درک این واقعیت و در راه تحقق فرهنگ "تصمیم‌سازی متکی بر تحقیق و پژوهش"، بر استفاده بیشتر از محققین و صاحب‌نظران برای شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها، تدوین استانداردها و ارائه راهکارها از طریق پژوهشکده بیمه تأکید دارد. در این راستا، جناب آقای محمدابراهیم امین (رئیس کل محترم بیمه مرکزی ج.ا.ا) در بدو انتصاب، انجام بیش از چهل طرح پژوهشی کاربردی و کلیدی را که اجرا و به کار بستن آنها می‌تواند نقش اساسی در توسعه و رشد این صنعت ارزشمند داشته باشد به پژوهشکده بیمه واگذار نمود. پژوهشکده بیمه با انجام این پروژه‌ها، جایگاه اصلی خود که همانا اطاق فکر صنعت بیمه است را تثبیت کرده است.

گزارش حاضر نتیجه یکی از این طرح‌های تفویض شده از طرف بیمه مرکزی ج.ا.ا است که با رویکردی کاربردی به انجام رسیده است.

در اینجا لازم می‌دانم از جناب آقای محمدابراهیم امین (رئیس کل محترم بیمه مرکزی ج.ا.ا) و هیئت محترم عامل بیمه مرکزی ج.ا.ا جهت حسن اعتمادشان به

پژوهشکده بیمه و ارائه رهنمودهای ارزشمند در طول اجرای این طرح‌ها تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از همه همکارانم در پژوهشکده بیمه بالاخص افرادی که نقش مؤثری در اجرای این طرح‌ها ایفاء نموده‌اند از جمله آقای دکتر دقیقی اصلی (معاون پژوهشی)، مدیران گروه‌های پژوهشی آقایان دکتر احمدرضا انصاری، دکتر ابراهیم عباسی، دکتر وحید ماجد و دکتر مهدی حقیقی کفاش، پژوهشگران گروه‌های پژوهشی، علی مطیعی (معاون پشتیبانی)، شاهین طیار (رئیس اداره کتابخانه، اسناد علمی و نشریات) و دکتر فرزانه خامسیان (رئیس اداره امور پژوهشی) کمال تشکر را دارم.

غذیر مهدوی

سرپرست پژوهشکده بیمه